הרואה פרק תשיעי ברכות

סד.

שנאמר פעלתי השמימי. כני עובד אדום קא משיב בדברי הימים וקא משיב ממנינא והיא תשיעית כל אחת ילדה ששה הם ממשים ואחרנא הוסיף עליהם שמונה בנים הרא ששים ושנים לעובד אדום: **הדוחק את השעה.** כגון אכשלום שבקש למלוך בחזקה: **אלעריכא להו שעתא.** להיות אחד מהם לאם ישראל: **אלעריכא להו** גרסי'. הוצרכו להם תכמים: **סיני.** היו קורין לרב יוסף שהיה נקי בבריאות הרבה: **עוקר הרים.** לרבה בר נחמני שהיה מחודד יותר בפלפול: **למרי חטיא.** למי שקבן תבואה למכור כלומר למי שקבן שמועות: **דאמרי ליה כלדאי.** לרב יוסף: **מלכא פרסין שני.** אמר אם אחלון תחלה אמות לסוף שנתים ונדמה מפני השעה ולא אכה למלון והשעה עמדה לו שלא הפסיד שנתיו בכך: **אומנא לביתיה לא קרא.** לא נהג כל אומן הבנים שום לד שרבה וכשהיה צריך להקיח דם היה הולך לבית הרופא ולא היה שולח לבא אליו: **שיאמו בעוני הקורה.** אם בא לטולטלה ממקום למקום נתמה בבנין. כלומר יעקב שכל הבנים שלו וטרם בגידולם ינקש עליהם רחמים: **הנפטר מן המת.** כשהיו מוליכים ארונות ממקום למקום לקבורה היו מלוים אותו מעיר לעיר ומחזיר אלו ומחזיר מלוים אותו מאם ומלאה והמחזיר קרי נפטרים טוטלין רשות להפטר ממנו: **אין לבם מנוחה.** מישיבה ליישיבה וממדרש למדרש:

הדרן עלך הרואה

וסליקא לה מסכת ברכות

שנאמר [1]פעלתי השמימי (א) וכתיב כי ברכו אלהים [2]כל אלה [מבני] (ל) עובד אדום המה ובניהם ואחיהם (אנשי) [איש] חיל בכח לעבדה ששים ושנים לעובד אדום אמר ר' אבין הלוי [3]כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו וכל הנדחה מפני השעה שעה נדחת מפניו מדרבה ורב יוסף [4]דרב יוסף סיני ורבה עוקר הרים אצטריכא להו שעתא [5]שלחו להתם סיני ועוקר הרים איזה מהם קודם שלחו להו סיני קודם [7]שהכל צריכין למרי חטיא אף על פי כן לא קבל עליו ר' יוסף דאמרי ליה כלדאי מלכת תרתין שנין מלך רבה עשרין ותרתין שנין מלך רב יוסף תרתין שנין ופלגא כל הנך שני דמלך רבה אפילו אומנא לביתיה לא קרא: ואמר רבי אבין הלוי מאי דכתיב [3]יענך ה' ביום צרה ישגבך שם אלהי יעקב אלהי יעקב ולא אלהי אברהם ויצחק מכאן לבעל הקורה שיכנס בעביה של קורה: ואמר רבי אבין הלוי [6]כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה שנאמר [4]ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם עם חותן משה לפני האלהים וכי לפני אלהים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא לומר לך כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו נהנה מזיו שכינה: [8]ואמר רבי אבין הלוי [9]הנפטר מחברו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה [5]לך לשלום עלה והצליח דוד שאמר לו לאבשלם [6]לך בשלום הלך ונתלה: ואמר רבי אבין הלוי [10] הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנאמר [7]ואתה תבא אל אבותיך בשלום: אמר רבי לוי בר חייא [8]היוצא מבית הכנסת ונכנס לבית המדרש ועוסק בתורה [11]זוכה ומקבל פני שכינה שנאמר [8]ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון. אמר רבי חייא בר אשי אמר רב [12]תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון: [13]אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר [9]וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בונך [10]שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול [11]יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך [12]למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך [13]למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך [14]ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום:

הדרן עלך הרואה וסליקא לה מסכת ברכות

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

(כ) הַדְרָן עַלָךְ מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת וְהַדְרָךְ עָלָן. דַּעְתָּן עָלָךְ מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת וְדַעְתָּךְ עָלָן. לֹא נִתְנַשֵּׁי מִינָּךְ מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת וְלֹא תִתְנַשֵּׁי מִינָּן לֹא בְּעָלְמָא הָדֵין וְלֹא בְּעָלְמָא דְּאָתֵי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּהֵא תּוֹרָתְךָ אָמְנוּתֵנוּ בָּעוֹלָם הַזֶּה וּתְהֵא עִמָּנוּ לְעוֹלָם הַבָּא. (ל) חֲנִינָא בַּר פָּפָּא רְמִי בַּר פָּפָּא נַחְמָן בַּר פָּפָּא אַבָּא מָרִי בַּר פָּפָּא רַפְרָם בַּר פָּפָּא רְכִישׁ בַּר פָּפָּא סוּרְחֵב בַּר פָּפָּא אַדָּא בַּר פָּפָּא דְּרוּ בַּר פָּפָּא:

הַעֲרֶב נָא יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶת דִּבְרֵי תוֹרָתְךָ בְּפִינוּ וּבְפִיפִיּוֹת עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְנִהְיֶה כֻּלָּנוּ אֲנַחְנוּ וְצֶאֱצָאֵינוּ וְצֶאֱצָאֵי עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל כֻּלָּנוּ יוֹדְעֵי שְׁמֶךָ וְלוֹמְדֵי תוֹרָתֶךָ: מְאוֹרִיבֵי תְּחַכְּמֵנִי מִצְוֹתֶיךָ כִּי לְעוֹלָם הִיא לִי: יְהִי לִבִּי תָמִים בְּחֻקֶּיךָ לְמַעַן לֹא אֵבוֹשׁ: לְעוֹלָם לֹא אֶשְׁכַּח פִּקּוּדֶיךָ כִּי בָם חִיִּיתָנִי: בָּרוּךְ אַתָּה יְיָ לַמְּדֵנִי חֻקֶּיךָ: אָמֵן אָמֵן אָמֵן סֶלָה וָעֶד:

מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וֵאלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁשָּׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ וְלֹא שַׂמְתָּ חֶלְקֵנוּ מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאָנוּ מַשְׁכִּימִים וְהֵם מַשְׁכִּימִים. אָנוּ מַשְׁכִּימִים לְדִבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מַשְׁכִּימִים לְדָבָרִים בְּטֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וְהֵם עֲמֵלִים. אָנוּ עֲמֵלִים וּמְקַבְּלִים שָׂכָר וְהֵם עֲמֵלִים וְאֵינָן מְקַבְּלִים שָׂכָר. אָנוּ רָצִים וְהֵם רָצִים. אָנוּ רָצִים לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וְהֵם רָצִים לְבְאֵר שַׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאַתָּה אֱלֹהִים תּוֹרִידֵם לִבְאֵר שַׁחַת אַנְשֵׁי דָמִים וּמִרְמָה לֹא יֶחֱצוּ יְמֵיהֶם וַאֲנִי אֶבְטַח בָּךְ:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהַי כְּשֵׁם שֶׁעֲזַרְתַּנִי לְסַיֵּם מַסֶּכֶת בְּרָכוֹת כֵּן תַּעֲזְרֵנִי לְהַתְחִיל מַסֶּכְתּוֹת וּסְפָרִים אֲחֵרִים וּלְסַיְּמָם לִלְמֹד וּלְלַמֵּד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת וּלְקַיֵּם אֶת כָּל דִּבְרֵי תַלְמוּד תּוֹרָתֶךָ בְּאַהֲבָה. וּזְכוּת כָּל הַתַּנָּאִים וַאֲמוֹרָאִים וַתַּלְמִידֵי חֲכָמִים יַעֲמוֹד לִי וּלְזַרְעִי שֶׁלֹּא תָמוּשׁ הַתּוֹרָה מִפִּי וּמִפִּי זַרְעִי וְזֶרַע זַרְעִי עַד עוֹלָם. וְתִתְקַיֵּם בִּי בְּהִתְהַלֶּכְךָ תַּנְחֶה אוֹתָךְ בְּשָׁכְבְּךָ תִּשְׁמֹר עָלֶיךָ וְהָקִיצוֹתָ הִיא תְשִׂיחֶךָ. כִּי בִי יִרְבּוּ יָמֶיךָ וְיוֹסִיפוּ לְךָ שְׁנוֹת חַיִּים: אוֹרֶךְ יָמִים בִּימִינָהּ בִּשְׂמֹאלָהּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד: יְיָ עוֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן יְיָ יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם:

יִתְגַּדַּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֵהּ רַבָּא. בְּעָלְמָא דִּהוּא עָתִיד לְאִתְחַדָּתָא, וּלְאַחֲיָא מֵתֵיא, וּלְאַסְקָא לְחַיֵּי עָלְמָא, וּלְמִבְנֵא קַרְתָּא דִּירוּשָׁלֶם, וּלְשַׁכְלֵל הֵיכְלֵיהּ בְּגַוֵּהּ, וּלְמֶעְקַר פּוּלְחָנָא נוּכְרָאָה מֵאַרְעָא, וּלְאָתְבָּא פּוּלְחָנָא דִּשְׁמַיָּא לְאַתְרֵיהּ, וְיִמְלוֹךְ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמַלְכוּתֵיהּ וְיַקְרֵיהּ, וְיַצְמַח פֻּרְקָנֵהּ וִיקָרֵב מְשִׁיחֵהּ. בְּחַיֵּיכוֹן וּבְיוֹמֵיכוֹן וּבְחַיֵּי דְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל בַּעֲגָלָא וּבִזְמַן קָרִיב, וְאִמְרוּ אָמֵן. יְהֵא שְׁמֵהּ רַבָּא מְבָרַךְ לְעָלַם וּלְעָלְמֵי עָלְמַיָּא. יִתְבָּרַךְ וְיִשְׁתַּבַּח וְיִתְפָּאַר וְיִתְרוֹמַם וְיִתְנַשֵּׂא וְיִתְהַדַּר וְיִתְעַלֶּה וְיִתְהַלַּל שְׁמֵהּ דְּקֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לְעֵלָּא מִן כָּל בִּרְכָתָא וְשִׁירָתָא תֻּשְׁבְּחָתָא וְנֶחָמָתָא דַּאֲמִירָן בְּעָלְמָא, וְאִמְרוּ אָמֵן: עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל רַבָּנָן, וְעַל תַּלְמִידֵיהוֹן וְעַל כָּל תַּלְמִידֵי תַלְמִידֵיהוֹן, וְעַל כָּל מַאן דְּעָסְקִין בְּאוֹרַיְתָא, דִּי בְאַתְרָא (קַדִּישָׁא) הָדֵין וְדִי בְכָל אֲתַר וַאֲתַר, יְהֵא לְהוֹן וּלְכוֹן שְׁלָמָא רַבָּא חִנָּא וְחִסְדָּא וְרַחֲמֵי וְחַיֵּי אֲרִיכֵי וּמְזוֹנֵי רְוִיחֵי וּפֻרְקָנָא מִן קֳדָם אֲבוּהוֹן דִּי בִשְׁמַיָּא וְאַרְעָא וְאִמְרוּ אָמֵן: יְהֵא שְׁלָמָא רַבָּא מִן שְׁמַיָּא וְחַיִּים טוֹבִים עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל, וְאִמְרוּ אָמֵן: עוֹשֶׂה שָׁלוֹם בִּמְרוֹמָיו הוּא בְּרַחֲמָיו יַעֲשֶׂה שָׁלוֹם עָלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל וְאִמְרוּ אָמֵן:

מזונה ביטינו, ארבע ציציות בטליתו, הוא שרויד אומר שבע ביום הלליתיך, ואומר תונה מלאך ריי סביב ליראיו ויחלצם.

סליק ש"ס וסליקא לה ש' ר"ת מסכתא ברכות לש"ש

מסורת הש"ס

(א) [ערוכין יג:], (ב) פירוכין ב., (ג) [מ"ק יב.] סוריתם יד., ד) [מ"ק יב.] קמקה:], (ה) [מ"ק כט. ע"ב], (ו) מנ"מ מ' מ' ק"י מק"ש, (ז) [מכ"ס פ"ד מהל' מלכ' ה"ד], (ח) [מ"ק כט. ע"ב], (ט) שם, (י) יומתת קכב: נדר מו: תמיד נב: כריתו' כח., כ) [מי' הנין על זה תתמה כמ' החיים שמיבר אמי הנאון מהר"ל מפרמא נפקר זכיות מ"ש פ"ג], (ל) [מכיומת ומוף תשובה הרמ"ח ז"ל וכן כמ' יש"ש בנ"ק מוב המלגן], (מ) [נרמה שתיבת ש"ש הא"ל], (נ) [נרמה ש"ש הא"ל ש"ס].

הגהות הב"ח

(א) גמ' שנאמר פעולתי השמיני כי ברכו אלהים וכתיב כל אלה מבני עובד אדום המה וגומר:

גליון הש"ם

גמ' כל הדוחק את השעה. מגא"מ רפי' קט ע"א מ): שם כל הנהנה מסעודה מג"מ סוף פ' קנו ולכ"ר מקש"מ סק"ש:

מוסף רש"י

כל הדוחק את השעה. מתינגע לעשיר ולהתגדל ודוחה שאינו מגלגל, וקף בל פי כן מחבר והולך למרחקים ומכנים עצמו לגבוהות (ערוכין יג:), **וכל הנדחה מפני השעה שעה נדחת מפניו.** ובערוכין שם: שעה עומדת לו, לאחר זמן עתידה לעמוד לו שעה מלגלגת (שם), **סיני.** שהיה נקי בתכונות ובגריאות (ערוכין ל.) מי שעה מעבה וגריאה פרוכין לו בתפיעתן מהר סיני (הוריות יד.) קדורות מפיו בתפיעתן מהר סיני שמתמן מרגו אבל לא היה מפולפל כרבה (רש"י בע"ר), **עוקר הרים.** דתריף ומפולפל בתורה אמ"ש שאין מעבה וגריאה מפרוכין לו כל כך (הוריות שם), **שהכל צריכין למרי חטיא.** בלתמר רב יוסף הוא מרי חטיא, שתעבה וגריאה מפרוכין לו מפי המעבה בתפיעתן מהר סיני, דתעבה וגריאה מגוהין בכולמה (שם). **כלדאי.** מחים בכוכבים (בתי"ר), **מלך רבה עשרין ותרתי שנין.** ומת ישב רב יוסף בראש (חולין מב:). **אפילו אומנא לביתיה לא קרא.** אלא הלה לבתוב שרבה בעצמו בל אומן הבנים שאינו רבה אפילו בבלי אריכות, אלא הלה לבנים שם אומן לאוך ביתו, אלא בבנים בבחיקיך למען אחי ורעי, אבל בבנים בבחיקיך אינו אומן לאוך ביתו. **עוקר הרים.** דתריף ומפולפל בתורה אמ"ש שאין מעבה וגריאה מפרוכין לו כל כך (הוריות שם). **שהכל צריכין למרי חטיא.** בלתמר רב יוסף הוא מרי חטיא. בלתמר רב יוסף הוא מרי חטיא, שתעבה וגריאה מפרוכין לו מפי המעבה בתפיעתן מהר סיני, דתעבה וגריאה מגוהין בכולמה (שם). **כלדאי.** מחים בכוכבים (בתי"ר). **מלך רבה עשרין ותרתי שנין.** ומת ישב רב יוסף בראש (חולין מב:). **אפילו אומנא לביתיה לא קרא.** אלא הלה לבתוב שרבה בעצמו בל אומן הבנים שאינו רבה אפילו בבלי אריכות, אלא הלה לבנים שם אומן לאוך ביתו, אלא בבנים בבחיקיך למען אחי ורעי, אבל בבנים בבחיקיך אינו אומן לאוך ביתו. **עוקר הרים.** דתריף ומפולפל בתורה אמ"ש שאין מעבה וגריאה מפרוכין לו כל כך (הוריות שם). **שהכל צריכין למרי חטיא.**